

“Made in China 2025”

Månedsbrev 5/2018

“Made in China 2025” som ble lansert i 2015, har som siktemål at Kina beveger seg oppover i verdikjeden. Det virker som en rød klut på amerikanerne.

Arne Jon Isachsen
Centre for Monetary
Economics (CME)

Amerikanerne har endelig skjønnet det. At de ikke kan fortelle kineserne hva som er best for dem (kineserne altså). Under Xi Jinping har Kina beveget seg ut av skyggen til Deng Xiaoping, som sa at det gjaldt å holde en lav profil, ikke ta lederskap internasjonalt, og å vokse seg sterke i det stille.

Selvtilliten øker

Vi er sterke nok nå, mener Xi. Snart er Kinas bruttonasjonalprodukt (BNP) to tredjedeler av det amerikanske. Om man korrigerer for at én dollar kjøper langt mer i Kina enn i USA, det vil si, legger grunn kjøpekrafts justerte valutakurser, er Kinas BNP om lag 20 prosent større enn USAs.

Uten en innovasjonsbasert vekst står Kina i fare for å ende opp i “Middle Income Trap”.

På tide at Kina viser seg frem i verden. Ikke bare med “Belt and Road” initiativet (BRI), en gigantisk visjon om hvordan investeringer i infrastruktur skal knytte andre land tettere til Kina. Men også ved at Kina gjennom prosjektet “Made in China 2025” tar lederskap i den moderne økonomien med fokus på innovasjon og ny teknologi. Uten en innovasjonsbasert vekst

¹ Bare et lite knippe av land har kommet videre og endt opp med en produksjon som kan måle seg med den i USA, Canada og landene i Vest-Europa. I Kinas nærområde har Sør-Korea, Hong Kong,

står Kina i fare for å ende opp i “Middle Income Trap”. Denne fellen innebærer en kraftig reduksjon i den økonomiske veksten og inntreffer gjerne ved en levestandard rundt det nivået Kina nå ligger på.

“Made in China 2025” skal sørge for at “middelinntektsfellen” ikke klapper igjen for Midtens rike.¹ En solid nedbremsing i den økonomiske veksten vil toppene i Kina ikke vite noe av.

Kina på vei oppover i verdikjeden ...

“Made in China 2025” som ble lansert i 2015, har som siktemål at Kina beveger seg oppover i verdikjeden. Fra i hovedsak å produsere enkle og arbeidskrevende varer, til fremstilling av avanserte produkter som krever ny teknologi. Det satses på tettere samarbeid mellom miljøer for teknologi og næringsliv, større fokus på grønn teknologi og ytterligere internasjonalisering av kinesiske bedrifter. Ti sektorer er pekt ut der Kina innen rimelig tid skal ta lederskap internasjonalt. I tillegg til robotisering og ny informasjonsteknologi, finner vi her produksjon av høyhastighetstog, flymaskiner (som kan konkurrere med Boeing og Airbus), nye maskiner for jordbruk og avanserte skipskonstruksjoner.

Singapore og Taiwan kommet videre, forbi “middelinntektsfellen”. Det har også Australia og New Zealand litt lenger unna gjort.

Ny teknologi har Kina i ikke liten grad skaffet seg på ufine måter.

- Ved å forlange at utenlandske foretak som vil produsere for et stort og voksende kinesisk marked, skal etablere “joint ventures” med innenlandske foretak og dele teknologien med dem. Dette har gjort det lettere for kineserne å kopiere teknologien og å starte for seg selv.
- Ved oppkjøp av bedrifter i utlandet, som tyske Kuka, et foretak helt i spiss hva gjelder bruk av roboter. Tyske myndigheter ville ikke at Kuka skulle komme over på kinesiske hender. Men manglet egnet lovverk for å forhindre et kinesisk oppkjøp. Bemerk her den klare asymmetrien – et tysk foretak ville aldri fått tillatelse til å kjøpe et “kinesisk Kuka”.
- Ved ren rapping av utenlandske selskapers teknologi, blant annet over “cyber space”. En avtale om “cyber security” mellom presidentene Xi og Obama i september 2015, som følges opp med samtaler på høyt nivå to ganger i året, tar tak i dette problemet. Hvorvidt avtalen virker etter hensikten, er avhengig av hvem du spør.

Et viktig element i “Made in China 2025” er å bli mer selvforsynt – og dermed mindre avhengig av andre lands teknologi. Rent konkret er planen at minst 40 prosent av “core infrastructure components and key infrastructure materials” skal være

produsert i Kina innen 2020, stigende til 80 prosent i 2025. Men får man dette til uten å diskriminere mot utenlandske foretak?

... noe amerikanerne neppe liker

Amerikanerne liker dårlig det de ser. Her kommer Kina og truer deres globale hegemoni. Og det med en industripolitikk basert på subsidier, preferanse for egne bedrifter, billige lån til statlige bedrifter og rå utnyttelse av markedsrett.

Ny teknologi har Kina i ikke liten grad skaffet seg på ufine måter.

USA svarer med toll, under dekke av ubalansen i handelen mellom de to landene. Men ubalanser i handel blir ikke rettet opp ved handelspolitikk. Når verdien av amerikansk eksport ikke betaler for importen, må landet spare mer. Det motsatte legger president Trump opp til; hans politikk med store skattelettelser vil føre til en kraftig økning i underskuddet på de offentlige finansene. Det vil slå rett ut i handelsbalansen med mindre privat sektor øker sparingen med mer enn økningen i det offentlige underskuddet.

Trusselen om toll er trolig mer ment som et press for å få kineserne til forhandlingsbordet, med sikte på å slutføre arbeidet med en avtale om direkteinvesteringer i hverandres land. Et arbeid som ble påbegynt i 2008, men som kineserne har sett seg tjent med forble på tegnebrettet.

I det virkelig store bildet kan det som nå spiller seg ut, sees som forpostfektninger i en kamp om hvem som vil fremstå som den ledende nasjonen – den globale hegemon – om tredve-førti år. At USA er det nå, vil ingen bestride. Men vil Kina over tid ta over? Det er vel hva Xi Jinping sikter mot, med blikket festet på 2049, da Folkerepublikken Kina runder de hundre år.

Angrer Xi?

Kanskje angrer Xi på at han ikke fulgte Dengs råd om å holde en lav profil. Da Xis “Made in China 2025”-prosjekt ble lansert i Kina for tre år siden, var det i hovedsak kineserne som studerte det. Men nå finleses

dokumentene i Vesten og brukes aggressivt av amerikanerne for å påvise det urimelige i den kinesiske politikken.

... begge landene lider av “et ekstremt overlegenhetskompleks”

At begge landene lider av “et ekstremt overlegenhetskompleks”, som professor Graham Allison ved Harvard peker på, gjør det ikke enklere å finne frem til en modell for fredelig sameksistens mellom disse to gigantene.²

12. mai 2018

Home Page: <http://home.bi.no/fag87025/>

² Se hans artikkel “China vs. America. Managing the Next Clash of Civilizations”, i *Foreign Affairs*, September/October 2017.

Hvor stor gjeld har egentlig USA til resten av verden?

Til kjedsommelighet hører vi om at amerikanerne bruker mer enn de tjener. Derfor må de låne penger i utlandet. Hvilket skulle tilsi at nettogjelden overfor resten av verden øker. Men gjør den det?

Ved utgangen av 2017 hadde USA en nettogjeld til utlandet på rundt 9.000 milliarder dollar. På denne bakgrunnen fortøner det seg underlig at netto finansinntekter, som er summen av renter og aksjeutbytte, for de første ni månedene det året var *pluss* 208 milliarder dollar. Om man har eiendeler, gjeld og fordringer som til sammen gir en positiv avkastning, må jo det man eier netto ha en *positiv* verdi?

“Dark matter” kaller professor Ricardo Hausmann ved Harvard dette for – noe som ikke kan observeres, men som likevel er der. Og som skyldes at amerikanske investeringer i utlandet kaster mer av seg enn utenlandske investeringer i USA. Hvilket ikke er helt urimelig. Mye av utenlandsk eierskap i amerikansk økonomi er i statsobligasjoner med lav avkastning. Mens amerikanske foretak i utlandet har store inntekter på sin teknologiske spisskompetanse, med tilhørende solide avkastning på investert kapital.

Ser man på finansielle inntektsstrømmer på nettobasis, snarere enn på akkumulerte underskudd på driftsbalansen, har ikke USA noen nettogjeld til andre land. Det er professor Hausmanns enkle og kraftfulle poeng.

Så hva er det da Trump bråker om? Jo, han er bekymret for at om prosjektet “Made in China 2025” går slik kineserne tenker seg, vil USAs forsprang rent teknologisk bli kraftig redusert. Og med det de store inntektene amerikanske foretak henter hjem utenfra.

“Made in China 2025” kan således påføre USA en svekket utenriksøkonomi, i tillegg til at Kina vil utfordre USAs posisjon som verdens ubestridte stormakt.

Figuren under belyser poenget med “dark matter” – selv om tallene er fra en tidligere periode.

